

GEBREKKIGE MIGRATIESTATISTIEK

Internationale migratie houdt de gemeoederen bezig en staat hoog op de politieke agenda. Opvattingen, belangen en 'feiten' sturen het debat en het beleid. Betrouwbare gegevens zouden houvast kunnen bieden, maar Europa beschikt nauwelijks over betrouwbare immigratie- en emigratiestatistieken.

Om een voorbeeld te geven: iemand die zich vanuit het buitenland in een land vestigt met een verblijfsvergunning is een immigrant. Die omschrijving leidt tot weinig problemen. De praktische invulling wel. Mensen vestigen zich namelijk ook zonder verblijfsvergunning: naar schatting 11 miljoen in de Verenigde Staten en tussen 2 en 4 miljoen in Europa. Een groot deel daarvan, naar schatting 40 procent, is niet illegaal over de grens gekomen, maar blijft na het verstrijken van het visum. Ook de vertrekcijfers zijn bijzonder problematisch omdat deze niet worden bijgehouden of het vertrek niet wordt gemeld. Administratieve controles of een volkstelling leiden soms tot aanzienlijke correcties, soms jaren na de feiten.

Begrippen als vestiging en woonplaats zijn historisch gegroeid en verschillen aanzienlijk tussen lidstaten van de Europese Unie. Omdat standaardisatie niet mogelijk was, vroeg het Europese Bureau voor

de Statistiek (Eurostat) wetenschappers om statistische methoden te ontwikkelen die deze verschillen in definities en metingen overbruggen. In 2007 nam het Europese Parlement een wet aan die het gebruik van deze wetenschappelijk verantwoorde schattingsmethoden toelaat. Maar de nieuwe technieken worden niet algemeen gebruikt. Sedert 2009 publiceert Eurostat 'vergelijkbare' immigratie- en emigratiegegevens die de lidstaten aanleveren, zonder uitspraak te doen over de kwaliteit van de gegevens. Dat scheidt schijnzekerheid. Eurostat zelf gebruikt de international migratiegegevens nog niet in hun bevolkingsprognoses.

In Europa wordt veel gesproken over de noodzaak van betrouwbare migratiestatistieken. Het ontbreekt aan daadkracht. Scandinavische landen hebben het goed geregeld. Het land van vestiging stuurt immigratiegegevens door naar het land van herkomst, die de informatie gebruikt voor de emigratiestatistiek. Deze praktijk is vergelijkbaar met de gegevensuitwisseling tussen gemeenten in Nederland. Voorlopig volgt alleen Roemenië het Scandinavische voorbeeld en dan nog niet volledig. Er is nog een lange weg te gaan alvorens in Europa betrouwbare migratiestatistieken een stevig houvast bieden in debat en beleid.

Frans Willekens is Honorary Fellow bij het NIDI.